Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 2. septembrī [1]

Lieta C-175/20

SIA "SS"
pret
Valsts ieņēmumu dienestu

(Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Fizisku personu aizsardzība attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti – Apstrādes juridiskais pamats – Valsts tiesībās interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējiem noteikts pienākums pēc nodokļu administrācijas pieprasījuma sniegt visu to rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri ir izmantojuši šos pakalpojumus – Pakalpojuma sniedzējam adresēti nodokļu administrācijas informācijas pieprasījumi – Apjoms – No VDAR izrietošie saturiskie un laika ierobežojumi

I. Ievads

1. Regula (ES) 2016/679 (turpmāk tekstā – "VDAR") [2] nav šaura vēriena tiesību akts. Tās plaši definētā piemērošanas joma, faktiskā jebkādu tās izņēmumu izgrebšana judikatūrā [3], kā arī definīcijās balstītā, abstraktā un līdz ar to visnotaļ plašā pieeja tās interpretācijā [4] ir padarījušas VDAR tvērumu par praktiski neierobežotu. Raugoties no šāda skatpunkta, pašlaik ir diezgan grūti iedomāties situāciju, kurā kāds kaut kur kaut kādā posmā neapstrādā kādus personas datus.

2. Šī pieeja, to pamatojot ar apstākli, ka personas datu aizsardzība atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantam ir paaugstināta līdz absolūti primārām pamat(virs)tiesībām, tomēr izraisa dažāda veida centrtieces ietekmi, ko personas datu aizsardzība sāk radīt citās tiesību jomās un tajās radušajos strīdos. Virkne lietu pēkšņi tika raksturotas kā saistītas ar personas datu aizsardzības jautājumiem un iesniegtas (ne tikai) šajā Tiesā kā ar VDAR interpretāciju saistītas lietas. Tomēr šajos strīdos dažkārt ir jāiztirzā tādi specifiski jautājumi, kas var arī nebūt reglamentēti tādā tiesībā aktā kā VDAR, neraugoties uz tās visnotaļ plašo piemērošanas jomu.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

[3] Attiecībā uz izņēmumiem Direktīvā 95/46, sākot jau ar spriedumiem, 2003. gada 20. maijs, *Österreichischer Rundfunk* u.c. (C-465/00, C-138/01 un C-139/01, EU:C:2003:294, 41. punkts), un 2003. gada 6. novembris, *Lindqvist* (C-101/01, EU:C:2003:596, 37.–48. punkts). Nesenāk attiecībā uz VDAR skat. spriedumu, 2021. gada 22. jūnijs, B (Pārkāpumu uzskaites punkti) (C-439/19, EU:C:2021:504, 61.–72. punkts).

[4] Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein* (C-210/16, EU:C:2018:388, 29.–39. punkts). Tomēr skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Fashion ID* (C-40/17, EU:C:2019:629, 74. punkts).

3. Tikai retais būtu varējis iepriekš paredzēt, ka VDAR vai tās priekštece Direktīva 95/46/EK [5] varētu tikt uzskatītas par tādām, kas reglamentē grāmatvedības praktikantu piekļuvi saviem pārbaudes darbiem, to, iespējams, apvienojot ar tiesībām koriģēt šos personas datus pēc pārbaudes norises [6]; vai par tādām, kas liedz policijai identificēt indivīdu ceļu satiksmes negadījumā, un līdz ar to cietusī puse nevar celt prasību civillietu tiesā, lūdzot atlīdzināt tās transportlīdzeklim nodarītos zaudējumus [7], vai par tādām, kas ierobežo informācijas izpaušanu par nodokli, kuru bankrotējis uzņēmums iepriekš ir samaksājis šā uzņēmuma maksātnespējas administratoram, lai atjaunotu vienlīdzību starp privāto tiesību un publisko tiesību kreditoriem ar maksātnespēju pamatotu atcelšanas prasījumu kontekstā [8], – šeit ir minēti tikai daži kuriozākie piemēri.

4. Šī lieta ir vēl viens piemērs šādai VDAR centrtieces ietekmei. SIA "SS" ir interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējs. Šīs komercdarbības ietvaros tā iegūst personas datus no personām, kuras publicē sludinājumus tās tīmekļvietnē. Kompetentā valsts nodokļu administrācija lūdza šo uzņēmumu tai nosūtīt noteiktu datu apjomu saistībā ar šajā tīmekļvietnē publicētajiem sludinājumiem par lietotiem transportlīdzekļiem, lai pārliecinātos par to, ka ir pienācīgi iekasēti nodokļi par transportlīdzekļu pārdošanu. Šī nodokļu administrācija ir detalizēti izklāstījusi, kādā formātā tā šo informāciju vēlas saņemt. Tā ir arī precizējusi, ka šai datu nosūtīšanai ir jābūt pastāvīgai, acīmredzot – par to nesaņemot finansiālu kompensāciju.

5. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa jautā par šādu datu nosūtīšanas pieprasījumu pieļaujamo tvērumu. Tāpat kā iepriekšējās lietās VDAR, šķiet, ir piemērojama šajā lietā. Personas datus kāds kaut kur noteikti vēlāk apstrādās, izpildot nosūtīšanu. Būtu jāaizsargā gan datu subjektu tiesības šādā apstrādē, gan arī attiecīgie personas dati. Tomēr tas nenozīmē, ka ar VDAR *konkrēti* tiek reglamentētas attiecības starp nākamo pārzini (publisko iestādi) un pašreizējo pārzini (privātuzņēmumu). VDAR seko datiem un tos aizsargā, lai kur arī tie atrastos, tādējādi reglamentējot jebkura secīga pārziņa pienākumus attiecībā pret datiem un datu subjektiem. VDAR turpretim, atskaitot dažus skaidri noteiktus izņēmumus, nereglamentē savstarpējo attiecību starp diviem secīgiem šo datu pārziņiem konkrētos aspektus. Konkrēti, VDAR nav paredzēti precīzi nosacījumi līgumtiesiskā vai publisko tiesību ceļā noteiktajai kārtībai, kādā viens pārzinis var pieprasīt un iegūt datus no cita pārziņa.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

6. VDAR 31. apsvērumā ir teikts:

"Publiskas iestādes, kam personas datus izpauž saskaņā ar juridisku pienākumu, lai tās varētu pildīt savus oficiālos uzdevumus, piemēram, nodokļu iestādes un muitas dienesti, finanšu izmeklēšanas vienības, neatkarīgas administratīvās iestādes, vai finanšu tirgus iestādes, kuras atbild par vērtspapīru tirgu regulējumu un uzraudzību, nebūtu jāuzskata par saņēmējām, ja tās saņem personas datus, kas ir vajadzīgi, lai veiktu konkrētu izmeklēšanu vispārējās interesēs, saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem. Publisko iestāžu nosūtītiem informācijas

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

[6] Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Nowak* (C-434/16, EU:C:2017:994, 18.–23. punkts).

[7] Spriedums, 2017. gada 4. maijs, Rīgas satiksme (C-13/16, EU:C:2017:336, 12.–17. punkts).

[8] Spriedums, 2020. gada 10. decembris, *J & S Service* (C-620/19, EU:C:2020:1011, 15.–29. punkts).

pieprasījumiem vienmēr vajadzētu būt rakstiskiem, motivētiem un neregulāriem, un tiem nebūtu jāattiecas uz visu kartotēku kopumā vai jārada kartotēku savstarpēji savienojumi. Personas datu apstrādei, ko veic minētās publiskās iestādes, būtu jāatbilst piemērojamajiem datu aizsardzības noteikumiem saskaņā ar apstrādes nolūkiem."

7. VDAR 45. apsvērumā ir noteikts:

"Ja apstrādi veic saskaņā ar uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu vai ja apstrāde ir nepieciešama, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot oficiālas pilnvaras, apstrādes pamatam vajadzētu būt noteiktam Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos. Šajā regulā katrai atsevišķai apstrādei nav prasīts konkrēts tiesību akts. Var pietikt ar tiesību aktu, uz ko balstās vairākas apstrādes darbības, pamatojoties uz juridisku pienākumu, kas pārzinim jāpilda, vai ja apstrāde ir nepieciešama, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot oficiālas pilnvaras. Arī apstrādes nolūkam vajadzētu būt noteiktam Savienības vai dalībvalstu tiesību aktos. Turklāt minētajā tiesību aktā varētu precizēt vispārējos nosacījumus, kas paredzēti šajā regulā, kura reglamentē personas datu apstrādes likumīgumu, izstrādāt norādes, kā noteikt pārzini, apstrādājamo personas datu veidu, attiecīgos datu subjektus, vienības, kurām personas dati var tikt izpausti, apstrādes nolūka ierobežojumus, glabāšanas laikposmu un citus pasākumus, lai nodrošinātu likumīgu un godprātīgu apstrādi. Tāpat Savienības vai dalībvalstu tiesību aktos būtu jānosaka, vai pārzinim, kurš pilda uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot oficiālas pilnvaras, vajadzētu būt publiskai iestādei vai citai fiziskai vai juridiskai personai, kas ir publisko tiesību subjekts vai – ja tas ir sabiedrības interesēs, tostarp veselības nolūkos, piemēram, sabiedrības veselība, sociālā aizsardzība un veselības aprūpes pakalpojumu pārvaldība – privāttiesību subjekts, kā, piemēram, profesionāla apvienība."

8. VDAR 2. pantā ir noteikta materiālā darbības joma:

"1. Šo regulu piemēro personas datu apstrādei, kas pilnībā vai daļēji veikta ar automatizētiem līdzekļiem, un tādu personas datu apstrādei, kuri veido daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas, ja apstrādi neveic ar automatizētiem līdzekļiem.

2. Šo regulu nepiemēro personas datu apstrādei:

a) tādas darbības gaitā, kas neietilpst Savienības tiesību aktu darbības jomā;

[..]

d) ko veic kompetentas iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu krimināsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu.

[..]"

9. VDAR 4. pantā ir ietvertas tajā lietoto jēdzienu definīcijas:

"1) "personas dati" ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu ("datu subjekts"); [..]

2) "apstrāde" ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrācija,

organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, atgūšana, aplūkošana, izmantošana, izpaušana, nosūtot, izplatot vai citādi darot tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana;

[..]

7) "pārzinis" ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos;

8) "apstrādātājs" ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kura pārziņa vārdā apstrādā personas datus;

9) "saņēmējs" ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kurai izpauž personas datus – neatkarīgi no tā, vai tā ir trešā persona vai nav. Tomēr publiskas iestādes, kas var saņemt personas datus saistībā ar konkrētu izmeklēšanu saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, netiek uzskatītas par saņēmējiem; minēto datu apstrāde, ko veic minētās publiskās iestādes, atbilst piemērojamiem datu aizsardzības noteikumiem saskaņā ar apstrādes nolūkiem;

[..]."

10. VDAR 5. pantā ir noteikti personas datu apstrādes principi:

"1. Personas dati:

a) tiek apstrādāti likumīgi, godprātīgi un datu subjektam pārredzamā veidā ("likumīgums, godprātība un pārredzamība");

b) tiek vākti konkrētos, skaidros un leģitīmos nolūkos, un to turpmāku apstrādi neveic ar minētajiem nolūkiem nesavietojamā veidā; turpmāka apstrāde arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs, zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos vai statistikas nolūkos saskaņā ar 89. panta 1. punktu nav uzskatāma par nesavietojamu ar sākotnējiem nolūkiem ("nolūka ierobežojumi");

c) ir adekvāti, atbilstīgi un ietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos ("datu minimizēšana");

d) ir precīzi un, ja vajadzīgs, atjaunināti; ir jāveic visi saprātīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka neprecīzi personas dati, ņemot vērā nolūkus, kādos tie tiek apstrādāti, bez kavēšanās tiktu dzēsti vai laboti ("precizitāte");

e) tiek glabāti veidā, kas pieļauj datu subjektu identifikāciju, ne ilgāk kā nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos personas datus apstrādā; personas datus var glabāt ilgāk, ciktāl personas datus apstrādās tikai arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs, zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos vai statistikas nolūkos saskaņā ar 89. panta 1. punktu, ar noteikumu, ka tiek īstenoti atbilstoši tehniski un organizatoriski pasākumi, kas šajā regulā paredzēti, lai aizsargātu datu subjekta tiesības un brīvības ("glabāšanas ierobežojums");

(f) tiek apstrādāti tādā veidā, lai tiktu nodrošināta atbilstoša personas datu drošība, tostarp aizsardzība pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi un pret nejaušu nozaudēšanu, iznīcināšanu vai sabojāšanu, izmantojot atbilstošus tehniskos vai organizatoriskos pasākumus ("integritāte un konfidencialitāte").

2. Pārzinis ir atbildīgs par atbilstību 1. punktam un var to uzskatāmi parādīt ("pārskatatbildība")."

11. Saskaņā ar VDAR 6. pantu:

"1. Apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no turpmāk minētajiem pamatojumiem:

[..]

c) apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu;

[..]

e) apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras;

[..].

2. Dalībvalstis var paturēt spēkā vai ieviest konkrētākus noteikumus, lai šīs regulas noteikumu piemērošanu pielāgotu attiecībā uz apstrādi, ko veic, lai ievērotu 1. punkta c) un e) apakšpunktu, nosakot precīzāk konkrētas prasības apstrādei un citus pasākumus, ar ko nodrošina likumīgu un godprātīgu apstrādi, tostarp citās konkrētās apstrādes situācijās, kas paredzētas IX nodaļā.

3. Šā panta 1. punkta c) un e) apakšpunktā minēto apstrādes pamatu nosaka ar:

a) Savienības tiesību aktiem; vai

b) dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami pārzinim.

Apstrādes nolūku nosaka minētajā juridiskajā pamatā vai – attiecībā uz 1. punkta e) apakšpunktā minēto apstrādi – tas ir vajadzīgs, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras. Minētajā juridiskajā pamatā var būt ietverti konkrēti noteikumi, lai pielāgotu šīs regulas noteikumu piemērošanu, cita starpā vispārēji nosacījumi, kas reglamentē pārziņa īstenotu apstrādes likumību; apstrādājamo datu veidi; attiecīgie datu subjekti; vienības, kurām personas dati var tikt izpausti, un mērķi, kādiem tie var tikt izpausti; apstrādes nolūka ierobežojumi; glabāšanas termiņi; un apstrādes darbības un apstrādes procedūras, tostarp pasākumi, lai nodrošinātu likumīgu un godprātīgu apstrādi, piemēram, citās konkrētās datu apstrādes situācijās, kas paredzētas IX nodaļā. Savienības vai dalībvalsts tiesību akti atbilst sabiedrības interešu mērķim un ir samērīgi ar izvirzīto leģitīmo mērķi."

12. III nodaļas "Datu subjekta tiesības" 12.–22. pantā ir noteiktas pārziņu tiesības un tām atbilstošie pienākumi. VDAR 23. pants noslēdz šo nodaļu. Tā nosaukums ir "Ierobežojumi", un tajā ir noteikts:

"1. Saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami datu pārzinim vai apstrādātājam, ar leģislatīvu pasākumu var ierobežot to pienākumu un tiesību darbības jomu, kas paredzēti 12.–22. pantā un 34. pantā, kā arī 5. pantā, ciktāl tā noteikumi atbilst 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, – ja ar šādu ierobežojumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai garantētu:

[..]

e) citus svarīgus Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus, jo īpaši Savienībai vai dalībvalstij svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp monetāros, budžeta un nodokļu jautājumus, sabiedrības veselību un sociālo nodrošinājumu;

[..].

2. Jo īpaši – jebkurā leģislatīvā pasākumā, kas minēts 1. punktā, ietver konkrētus noteikumus attiecīgā gadījumā vismaz par:

a) nolūkiem, kādos veic apstrādi, vai apstrādes kategorijām;

b) personas datu kategorijām;

c) ieviesto ierobežojumu darbības jomu;

d) garantijām, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu vai nelikumīgu piekļuvi vai nosūtīšanu;

e) pārziņa vai pārziņu kategoriju noteikšanu;

f) glabāšanas laikposmiem un piemērojamām garantijām, ņemot vērā apstrādes vai apstrādes kategoriju raksturu, darbības jomu un nolūkus;

g) riskiem attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām; un

h) datu subjektu tiesībām saņemt informāciju par ierobežojumu, izņemot tad, ja tas var kaitēt ierobežojuma mērķim."

B. Latvijas tiesības

13. Saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sesto daļu (redakcijā, kas bija spēkā šīs lietas faktisko apstākļu rašanās brīdī) interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma sniegt tā rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot šos pakalpojumus, izvietojuši sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un uzdotie jautājumi

14. 2018. gada 28. augustā Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvaldes direktors (turpmāk tekstā – "atbildētājs") nosūtīja SIA "SS" (turpmāk tekstā – "pieteicēja") informācijas pieprasījumu, pamatojoties uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sesto daļu.

15. Šajā pieprasījumā atbildētājs lūdza pieteicēju atjaunot atbildētāja piekļuvi pieteicēja tīmekļvietnē (www.ss.com) publicētajos sludinājumos norādītajai informācijai par sludinājumus ievietojušo personu un transportlīdzekļu šasijas numuriem. Atbildētājs arī lūdza pieteicēju līdz 2018. gada 3. septembrim sniegt informāciju par laika periodā no 2018. gada 14. jūlija līdz 31. augustam publicētajiem sludinājumiem tīmekļvietnes sadaļā "Vieglie auto". Pieteicējai tika lūgts informāciju iesniegt elektroniski formātā, kurā ir iespējama datu filtrēšana vai atlase. Pieteicējai tika arī lūgts datnē iekļaut šādu informāciju: saite uz sludinājumu, sludinājuma teksts, transportlīdzekļa marka, modelis, šasijas numurs, cena, pārdevēja tālruņa numuri.

16. Gadījumā, ja piekļuvi nebūtu iespējams atjaunot, pieteicējai tika lūgts informēt par iemeslu vai iemesliem, kādēļ tas nav iespējams, kā arī lūgts regulāri līdz katra mēneša trešajam datumam sniegt informāciju par publicētajiem sludinājumiem.

17. Pieteicēja iesniedza administratīvo sūdzību atbildētāja ģenerāldirektores pienākumu izpildītājai, apstrīdot informācijas pieprasījumu. Pieteicēja uzskata, ka informācijas, kas ir uzskatāma par personas datiem VDAR 4. panta 1. punkta izpratnē, pieprasījums nav pamatots ar tiesību aktiem. Informācijas pieprasījumā nav norādīts nedz konkrēts datu subjektu loks, nedz iecerētās apstrādes nolūks un apjoms, nedz arī tas, kāds ir šā pienākuma sniegt informāciju ilgums. Atbildētājs kā pārzinis nav rīkojies atbilstoši samērīguma principam vai personas datu apstrādes minimizēšanas principam, kas izriet no VDAR, kura atbildētājam ir saistoša.

18. Ar 2018. gada 30. oktobra lēmumu (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") atbildētājs sūdzību noraidīja un informācijas pieprasījumu atstāja negrozītu.

19. Šā lēmuma pamatojumā atbildētājs būtībā norādīja, ka, veicot iepriekš minēto datu apstrādi, nodokļu administrācija īsteno tai likumā noteiktās funkcijas un pilnvaras. Nodokļu administrācija ir atbildīga par nodokļu, nodevu un citu obligāto maksājumu iekasēšanu un kontroli. Tai ir likumisks pienākums sekot jebkuru fizisko un juridisko personu saimnieciskajai un finansiālajai darbībai, lai nodrošinātu šo maksājumu iekasēšanu valsts un Savienības budžetā. Šo funkciju izpildei atbildētājam ir likumā noteiktas tiesības piekļūt vajadzīgajiem dokumentiem un informācijai, lai veiktu ar nodokli apliekamā objekta uzskaiti un reģistrāciju vai nodokļu un nodevu pārbaudi. Konkrēti, atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestajai daļai interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pēc nodokļu administrācijas pieprasījuma sniegt tā rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot šos pakalpojumus, izvietojuši sludinājumus, un par pašiem sludinājumiem. Atbildētāja rīcībā esošā konfidenciālā informācija tiek aizsargāta ar likumu, tostarp – paredzot aizliegumu nodokļu administrācijas darbiniekiem to izpaust. No tā izrietot, ka informācijas pieprasījums ir likumīgs.

20. Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā (Latvija) ar pieteikumu par apstrīdētā lēmuma atcelšanu, pamatojoties uz to, ka šā lēmuma pamatojumā nav norādīts nedz konkrēts datu apstrādes mērķis, nedz kritēriji, pēc kuriem atlasīt pieprasīto informāciju par konkrētu, identificējamu personu loku.

21. Ar Administratīvās rajona tiesas 2019. gada 21. maija spriedumu pieteikums tika noraidīts. Tā būtībā piekrita atbildētājam, ka nodokļu administrācijai nevar būt nekādu ierobežojumu piekļūt jebkāda apjoma informācijai par ikvienu personu, ja vien attiecīgā informācija nav uzskatāma par neatbilstošu nodokļu administrēšanas mērķiem. Minētajā spriedumā ir atzīts, ka pieprasītā informācija bija vajadzīga, lai identificētu nereģistrētu saimniecisko darbību. VDAR noteikumi esot piemērojami tikai pieteicējai kā pakalpojumu sniedzējai, nevis nodokļu administrācijai.

22. Pieteicēja šo spriedumu pārsūdzēja Administratīvajā apgabaltiesā (Latvija). Pieteicēja uzskata, ka VDAR ir piemērojama šajā lietā. Atbildētājs, iegūstot personas datus ar informācijas pieprasījuma palīdzību, esot uzskatāms par pārzini šīs regulas izpratnē, un tāpēc tam ir jāpilda tajā noteiktās prasības. Taču, izdodot informācijas pieprasījumu, atbildētājs esot pārkāpis samērīguma principu, jo pieprasa katru mēnesi iesniegt tam ievērojama apjoma datus par neierobežotu sludinājumu skaitu, taču nenorāda konkrētus nodokļu maksātājus, pret kuriem būtu uzsākta pārbaude nodokļu jomā. Pieteicēja apgalvo, ka informācijas pieprasījumā nav norādīts, cik ilgi pieteicējai ir pienākums iesniegt atbildētājam informācijas pieprasījumā minēto informāciju. Tādējādi tā uzskata, ka atbildētājs nav ievērojis VDAR 5. pantā noteiktos personas datu apstrādes principus (likumīgums, godprātība un pārredzamība). Tā apgalvo, ka nedz informācijas pieprasījumā, nedz apstrīdētā lēmuma pamatojumā nav norādīts atbildētāja iecerētās informācijas apstrādes konkrēts ietvars (nolūks) un nepieciešamās informācijas apjoms (datu minimizēšana). Tā norāda, ka valsts pārvaldes iestādei informācijas pieprasījumā ir jāietver skaidri noteikti kritēriji, pēc kuriem atlasīt šai iestādei nepieciešamo informāciju par konkrētu, identificējamu personu loku.

23. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav izdarāms viennozīmīgs secinājums par to, ka šāds informācijas pieprasījums varētu tikt atzīts par "pienācīgi motivētu" un "neregulāru", un ka tas neattiecas uz visu pieteicējas tīmekļvietnes sadaļā "Vieglie auto" esošo informāciju, jo nodokļu administrācija būtībā vēlas veikt nepārtrauktu un visaptverošu monitoringu. Iesniedzējtiesai ir radušās šaubas par to, vai atbildētāja iecerētā personas datu apstrāde var tikt atzīta par atbilstošu piemērojamajiem datu aizsardzības noteikumiem saskaņā ar apstrādes nolūkiem VDAR 31. apsvēruma izpratnē. Līdz ar to ir jānosaka kritēriji, pēc kuriem jāveic izvērtējums, vai ar atbildētāja izdoto informācijas pieprasījumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un vai šis pieprasījums var tikt atzīts par demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamu un samērīgu, lai garantētu svarīgus Savienības un Latvijas sabiedrības interešu mērķus budžeta un nodokļu jautājumos.

24. Iesniedzējtiesa konstatē, ka aplūkojamajā informācijas pieprasījumā nav ietverta norāde uz kādu "konkrētu izmeklēšanu", ko atbildētājs veiktu VDAR normu izpratnē. Šajā pieprasījumā nav prasīta informācija par konkrētām personām, bet gan par visiem datu subjektiem, kuri ir ievietojuši sludinājumu tīmekļvietnes sadaļā "Vieglie auto". Nodokļu administrācija arī pieprasa, lai šī informācija tiktu sniegta vēlākais līdz katra mēneša trešajam datumam (proti, pieteicējai ir jāsniedz atbildētājam visa informācija par iepriekšējā mēnesī publicētajiem sludinājumiem). Ņemot vērā minēto, iesniedzējtiesai ir radušās šaubas par to, vai šāda valsts pārvaldes iestādes rīcība ir saderīga ar VDAR normās noteiktajām prasībām.

25. Šādos faktiskajos un tiesiskajos apstākļos Administratīvā apgabaltiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [VDAR] normās noteiktās prasības būtu jāinterpretē tādējādi, ka nodokļu administrācijas izdotam informācijas pieprasījumam, kāds konstatējams izskatāmajā lietā un ar kuru tiek pieprasīts sniegt ievērojama apjoma personas datus saturošu informāciju, jābūt atbilstošam [VDAR] normās (tostarp 5. panta 1. punktā) noteiktajām prasībām?

2) Vai [VDAR] normās noteiktās prasības būtu jāinterpretē tādējādi, ka [Latvijas] nodokļu administrācija drīkst atkāpties no [VDAR] 5. panta 1. punktā noteiktā pat tad, ja šādas tiesības nodokļu administrācijai nav piešķirtas ar Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem?

3) Vai, interpretējot [VDAR] normās noteiktās prasības, ir saskatāms leģitīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu iesniegt visus pieprasītos datus neierobežotā apjomā un termiņā, neparedzot informācijas pieprasījuma izpildes beigu termiņu?

4) Vai, interpretējot [VDAR] normās noteiktās prasības, ir saskatāms leģitīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu iesniegt visus pieprasītos datus, neraugoties uz to, ka informācijas pieprasījumā nav norādīts (nepilnīgi norādīts) informācijas sniegšanas mērķis?

5) Vai, interpretējot [VDAR] normās noteiktās prasības, ir saskatāms leģitīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds ir konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu iesniegt visus pieprasītos datus, neraugoties uz to, ka faktiski tas attiecas uz pilnīgi visiem datu subjektiem, kuri ir ievietojuši sludinājumus portāla sadaļā "Vieglie auto"?

6) Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai nodokļu administrācija kā pārzinis pienācīgi nodrošina datu apstrādes (tostarp arī informācijas iegūšanas) atbilstību [VDAR] normās noteiktajām prasībām?

7) Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai tāds informācijas pieprasījums, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, ir pienācīgi motivēts un neregulārs?

8) Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai personu datu apstrāde tiek veikta nepieciešamajā apjomā un veidā, kas ir savietojams ar [VDAR] normās noteiktajām prasībām?

9) Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai nodokļu administrācija kā pārzinis nodrošina datu apstrādes atbilstību [VDAR] 5. panta 1. punktā noteiktajām prasībām (pārskatatbildība)?"

26. Rakstveida apsvērumus iesniedza Beļģijas, Grieķijas, Spānijas un Latvijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Pieteicēja, Beļģijas, Spānijas un Latvijas valdības, kā arī Komisija atbildēja uz Tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem atbilstoši Tiesas Reglamenta 61. panta 1. punktam.

IV. Vērtējums

27. Šos secinājumus izklāstīšu turpmāk norādītajā secībā. Sākšu, aplūkojot jautājumu, vai VDAR ir piemērojama pieprasījumam, ar kuru publiskā iestāde lūdz pārzini tai nosūtīt noteikta apjoma personas datus. Ņemot vērā iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus, vispirms ir nepieciešams veikt dubultu precizējumu: kas patiesībā ir kas pamatlietā un kādi konkrēti noteikumi ir paredzēti VDAR šādos gadījumos (A). Pēc tam pievērsīšos (diezgan vienkāršajam) tiesiskajam regulējumam, kas izriet no VDAR attiecībā uz datu nosūtīšanas pieprasījumiem, ko publiskās iestādes izsaka privātuzņēmumiem (B). Noslēgumā izklāstīšu dažas atziņas par to, kas (vismaz manuprāt) ir patiesais problēmjautājums šajā lietā, lai arī iesniedzējtiesa to skaidri nav norādījusi (C).

A. VDAR piemērojamība

28. Iesniedzējtiesa uzdod deviņus jautājumus, no kuriem katrs tā vai citādi ir par to, vai ir likumīgi konkrēti pieprasījumi privātuzņēmumiem nosūtīt noteiktus personas datus, kurus nodokļu administrācija ir izdevusi, lai piedzītu nodokļus un atklātu izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Attiecīgos personas datus privātuzņēmums ir ieguvis savas likumīgās komercdarbības ietvaros no datu subjektiem.

29. Tomēr no deviņiem uzdotajiem jautājumiem skaidri neizriet, *kam* tieši ir noteikts *kāds pienākums* un saskaņā ar *kuru* VDAR *normu*. Šī neskaidrība vismaz divējādā ziņā visnotaļ uzskatāmi parāda to, cik ļoti lielas šaubas ir jautājumā par to, kā šī lieta būtu kvalificējama.

30. Pirmkārt, VDAR izveidotajās kategorijās – *kas ir kas* šajā lietā? Lieta ir par tādu noteiktu datu nosūtīšanu publiskajai iestādei, kuri ietilpst plašākā datu kopumā, ko ieguvis un kontrolē kāds privātuzņēmums. Tieši šī konkrētā apstrādes darbība VDAR 4. panta 2. punkta izpratnē ir šajā Tiesā iesniegto jautājumu pamatā.

31. Tomēr šķiet arī, ka attiecībā uz šo datu nosūtīšanu iesniedzējtiesa uzskata, ka nodokļu administrācija (atbildētājs) jau ir šīs konkrētās apstrādes darbības pārzinis[9]. Šis pieņēmums, kas caurvij visu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tiek skaidri izklāstīts sestajā un devītajā jautājumā. Tāpēc vispirms ir jānoskaidro: *kam* tieši šajā lietā ir jāievēro VDAR? Kurš ir šīs konkrētās apstrādes darbības pārzinis? (2)

32. Otrkārt, ņemot vērā šīs šaubas, ir vēl kāds cits būtisks jautājums: *kuras* ir tās konkrētās VDAR *normas*, kas ir piemērojamas pieprasījumiem par datu nosūtīšanu, un kuras no tām īpaši attiecas uz to, kāda veida un cik daudz datu publiskā iestāde var pieprasīt no privātuzņēmuma? Par to uzskatāmi liecina apstāklis, ka trijos no iesniedzējtiesas jautājumiem ir minēts vienīgi VDAR 5. panta 1. punkts, kas ir transversāla tiesību norma, kurā ir noteikti principi attiecībā uz ikviena pārziņa veikto personas datu apstrādi. Turpretim pārējos jautājumos ir gluži vienkārši izdarīta atsauce uz "VDAR noteiktajām prasībām", neprecizējot, konkrēti kurās tiesību normās šīs prasības būtu noteiktas.

[9] Pretēji nostājai, kāda šķiet esam bijusi šo pamatlietu pirmajā instancē izskatījušajai Administratīvajai rajona tiesai, kura savukārt uzskatīja, ka šajā datu apstrādes posmā pārzinis ir pieteicējs (skat. šo secinājumu 21. punktu).

33. Tādējādi iepriekš jānoskaidro arī, kura(-as) VDAR tiesību norma(-as) ir piemērojama(-as), it īpaši attiecībās starp pieteicēju uzņēmumu un atbildētāju nodokļu administrāciju. Kā konkrēti VDAR ir regulēti šādi datu nosūtīšanas pieprasījumi un abpusējās tiesības un pienākumi starp privātuzņēmumu un publisko iestādi? (3)

34. Tomēr pirms abu šo aspektu iztirzāšanas atgādināšu iemeslus, kāpēc, manuprāt, VDAR piemērošana un atbilstība tai nevar tikt aplūkotas abstrakti, interpretējot definīcijas, kas neattiecas uz kādu konkrētu apstrādes darbību, kurai būtu jābūt šā izvērtējuma sākumpunktam. Tikai tad, kad tas ir skaidrs, ir iespējams pienācīgi analizēt dalībniekus un to attiecīgos pienākumus (1).

1. Abstraktās definīcijas un visaptverošā VDAR

35. Šajā lietā visi ieinteresētie lietas dalībnieki, tostarp Latvijas valdība, ir vienisprātis par to, ka, tā kā izvērtējuma sākumpunkta pamatā ir jēdzienu "personas dati" un "apstrāde" likumiskās definīcijas, kas noteiktas VDAR 4. pantā, šis tiesību akts noteikti ir piemērojams pamatlietā.

36. Pirmkārt, dati, uz kuriem attiecas informācijas pieprasījums, ir *personas dati* VDAR 4. panta 1. punkta izpratnē. Pieprasītā informācija, piemēram, datu subjektu tālruņa numuri vai transportlīdzekļu šasijas numuri, ir "informācija par identificētu vai identificējamu personu". Proti, šī informācija ļauj identificēt transportlīdzekļu pārdevējus un līdz ar to potenciālos nodokļu maksātājus.

37. Otrkārt, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka datu izpaušana [10] vai personas datu izpaušana, tos nosūtot, gluži tāpat kā datu glabāšana vai citāda darīšana par pieejamiem ir uzskatāmas par *apstrādi* [11]. Galu galā "izpaušana nosūtot" ir ietverta VDAR 4. panta 2. punktā norādītajā apstrādes darbības aprakstošajā sarakstā.

38. Treškārt, ir skaidrs, ka šī personas datu apstrāde tiek veikta ar automatizētiem līdzekļiem VDAR 2. panta 1. punkta izpratnē.

39. Turklāt šajā lietā nav piemērojams neviens no izņēmumiem, kas katrā ziņā ir jāinterpretē šauri [12]. Ņemot vērā spriedumu *Österreichischer Rundfunk* u.c. [13], un jo īpaši pēc nesenās "pārkāpumu uzskaites punktu" lietas [14], nevar apgalvot, ka aplūkotā personas datu apstrāde ir notikusi "tādas darbības gaitā, kas neietilpst Savienības tiesību aktu darbības jomā" VDAR 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

[10] Skat., piemēram, spriedumus, 2010. gada 29. jūnijs, Komisija/*Bavarian Lager* (C-28/08 P, EU:C:2010:378, 69. punkts), un 2012. gada 19. aprīlis, *Bonnier Audio* u.c. (C-461/10, EU:C:2012:219, 52. punkts).

[11] Skat., piemēram, spriedumus, 2008. gada 29. janvāris, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54, 45. punkts), un 2020. gada 6. oktobris, *Privacy International* (C-623/17, EU:C:2020:790, 41. punkts), saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.). Skat. arī spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems* (C-362/14, EU:C:2015:650, 45. punkts), saistībā ar datu pārsūtīšanu uz trešo valsti.

[12] Skat., piemēram, spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Land Hessen* (C-272/19, EU:C:2020:535, 68. punkts).

[13] Spriedums, 2003. gada 20. maijs, *Österreichischer Rundfunk* u.c. (C-465/00, C-138/01 un C-139/01, EU:C:2003:294, 39.–47. punkts).

[14] Spriedums, 2021. gada 22. jūnijs, B (Pārkāpumu uzskaites punkti) (C-439/19, EU:C:2021:504, 61.–72. punkts).

40. Tāpat arī nešķiet, ka būtu piemērojams VDAR 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā norādītais izņēmums. "Kompetentās iestādes" šīs tiesību normas izpratnē, šķiet, ir tādas iestādes kā policija vai valsts tiesībaizsardzības iestādes [15]. Tajos neietilpst ne nodokļu administrācija, kura rīkojas nodokļa iekasēšanas nolūkā, ne *a fortiori* interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzēji. Turklāt, pat ja kompetento nodokļu iestāžu veiktās datu apstrādes rezultātā dažos gadījumos varētu tikt atklāts noziedzīgs nodarījums, kas izpaužas kā krāpšana nodokļu jomā, šajā stadijā runa ir tikai par hipotētisku iespēju [16].

41. Tādējādi, raugoties no šāda skatpunkta, būtu jāsecina, ka VDAR ir piemērojama, proti, pastāv personas dati, kuri tiek apstrādāti ar automatizētiem līdzekļiem. Tomēr, kā jau tika norādīts šo secinājumu ievadā, šāda pieeja – kuras pamatā ir tādu VDAR 4. pantā rodamo atbilstīgo jēdzienu kā, piemēram, "apstrāde" [17], "personas dati" [18] vai "pārzinis" [19] plaša interpretācija nesaistīti ar kādu konkrētu apstrādes darbību – nozīmētu, ka VDAR reglamentē *jebkādas* informācijas *jebkādu* izpaušanu.

42. Lai pareizi interpretētu visu iesaistīto subjektu pienākumus, analīzes sākumpunktam VDAR ietvaros būtu jābūt *konkrētās apstrādes darbības* skaidrai identificēšanai. Tikai pēc tam ir iespējams pienācīgi izvērtēt no VDAR izrietošos pienākumus attiecībā uz šo konkrēto darbību šajā apstrādē faktiski iesaistītajiem subjektiem [20]. Reglamentēta tiek tieši konkrēta apstrādes darbība, proti, datu apstrāde un darbības ar tiem. VDAR normatīvā loģika un fokuss ir balstīti uz izpildījumu un vērsti uz procesu, un tāpēc tie noteikti ir dinamiski.

2. Kas ir kas šajā lietā?

43. Kas ir konkrētā apstrādes darbība šajā lietā? Tādu informācijas pieprasījumu izpilde, kādi ir aplūkoti pamatlietā, neapstrīdami prasa personas datu apstrādi, kurai principā būs piemērojama VDAR. Šajā lietā ir divi dažādi subjekti, kas kādā brīdī veic datu apstrādi. Savos jautājumos iesniedzējtiesa koncentrējas uz *atbildētāja*, proti, valsts nodokļu administrācijas, veikto apstrādi. Tomēr, šķiet, no šīs lietas faktiem izriet, ka vispirms apstrāde būtu jāveic *pieteicējai*, proti, privātuzņēmumam.

[15] Šajā nozīmē skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu krimināls odus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.), 3. panta 7. punktu.

[16] Šī hipotētiskā iespēja nākotnē diez vai ir noteicoša, *ex ante* nosakot Savienības tiesību instrumenta piemērojamības normatīvo apjomu. Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* u.c. (C-357/19 un C-547/19, EU:C:2021:170, 109.–115. punkts) par līdzīgu argumentu jautājumā par LESD 325. panta 1. punkta piemērošanas jomu.

[17] Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 11. decembris, *Ryneš* (C-212/13, EU:C:2014:2428, 30. punkts), un 2018. gada 10. jūlijs, *Jehovan todistajat* (C-25/17, EU:C:2018:551, 51. punkts). Pēdējā minētajā lietā Tiesa nosprieda, ka personas datu vākšana, ko veic reliģiskas kopienas locekļi, sludinādami apstaigājot mājas, un šo datu vēlāka apstrāde var ietilpt VDAR materiālajā piemērošanas jomā.

[18] Skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Nowak* (C-434/16, EU:C:2017:994, 62. punkts), kurā Tiesa nosprieda, ka rakstiskās atbildes, ko eksaminējamā persona sniegusi profesionālās kvalifikācijas eksāmenā, un jebkādas eksaminētāja piezīmes par tām ir personas dati.

[19] Skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 13. maijs, *Google Spain* un *Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, 34. punkts), un 2018. gada 5. jūnijs, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein* (C-210/16, EU:C:2018:388, 28.–44. punkts), kurā Tiesa nosprieda, ka "pārziņa" jēdziens ietver sociālajā tīklā mitinātas fanu lapas uzturētāju.

[20] Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Fashion ID* (C-40/17, EU:C:2019:629, 72. un 74. punkts).

44. Spriedumā *Fashion ID*[21] Tiesa izvērtēja aplūkotās *konkrētās darbības* datu apstrādes ietvaros, lai identificētu attiecīgo pārzini vai pārziņus. Tiesa konstatēja, ka "pārziņa" jēdziens var arī nenozīmēt kādu vienu struktūru, bet gan attiekties uz vairākiem subjektiem, kas piedalās šajā apstrādē, un tādā gadījumā attiecīgās datu aizsardzības normas ir piemērojamas katram no tiem[22]. Tomēr fiziskā vai juridiskā persona nevar tikt uzskatīta par pārzini attiecībā uz *agrākām vai vēlākām* visas apstrādes ķēdes *darbībām*, kuru nolūkus vai līdzekļus tā nenosaka[23].

45. Šajā lietā, visticamāk, atbildētājs būs pārzinis, *tiklīdz* tas no pieteicējas būs saņēmis pieprasītos datus un sāks to apstrādi VDAR 4. panta 2. punkta izpratnē[24]. Šajā posmā atbildētājs ne tikai sāks datu apstrādi, bet arī, visticamāk, noteiks savas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē. Atbildētājam *pašam* veicot jebkādas turpmākas datu apstrādes darbības, tam *tad* būs jāievēro – ar nosacījumu, ka dalībvalsts šajā ziņā nav noteikusi nekādus ierobežojumus atbilstoši VDAR 23. pantam, – VDAR 5. pantā noteiktie principi, kas attiecas uz datu kvalitāti, kā arī jāpamato sava apstrādes darbība vai darbības ar kādu no VDAR 6. panta 1. punktā minētajām hipotēzēm[25].

46. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šajā lietā līdz tam vēl nav nonākts. Nodokļu administrācijas rīcībā nav pieprasīto datu. Līdz ar to tā nebūtu varējusi uzsākt jebkādas šo datu apstrādes darbības. Turklāt Tiesa nav saņēmusi informāciju par to, ko atbildētājs vēlas darīt ar datiem vai kāda veida apstrādi tas veiktu.

47. Vienīgais, kas *līdz šim* ir noticis, – nodokļu administrācija ir pieprasījusi privātuzņēmumam iesniegt tai noteiktu datu kopumu. Tā pati par sevi nav personas datu apstrāde, kur nu vēl tādu datu apstrāde, kuri vēl ir jāiegūst. Šajos faktiskajos apstākļos pieteicēja – privātuzņēmums – joprojām ir datu pārzinis, ciktāl tā ir sākotnēji ieguvusi datus ar savu darbību, tātad pašas noteiktiem nolūkiem un līdzekļiem. Apstrādājot savā rīcībā esošos datus, lai tos izpaustu atbildētājam atbilstoši saņemtajiem norādījumiem, pieteicēja joprojām ir arī šīs apstrādes darbības pārzinis. Tieši pieteicēja ir tā, kas veic šādu turpmāku apstrādi[26].

48. Šajā kontekstā un saskaņā ar VDAR 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu pieteicēja šādi nodrošina, ka tiek pildīts tai kā pārzinim uzliktais juridiskais pienākums, proti, likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestā daļa. Tāpat pieteicējai pārziņa statusā ir arī jāievēro VDAR, apstrādājot personas datus, kā arī izpaužot šos datus atbildētājam. Tomēr iesniedzējtiesa nevaicā par to, cik lielā mērā pieteicējai ir jāveic *datu apstrāde*, lai izpildītu aplūkoto pieprasījumu. Patiesībā tā nav uzdevusi nevienu jautājumu par iespējamiem pienākumiem, kas no VDAR izriet *pieteicējai*, veicot šo apstrādi.

49. Atsevišķi izdalot *atbildētāju* kā iespējamo no VDAR izrietošo pienākumu adresātu, iesniedzējtiesa, šķiet, šaubās par *apstrādes* (juridisko) *pamatu* VDAR 6. panta 3. punkta izpratnē, proti, likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sesto daļu, kas vēlāk tika īstenota ar atbildētāja iesniegtajiem informācijas pieprasījumiem.

21 Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Fashion ID* (C-40/17, EU:C:2019:629).

22 Turpat, 67. punkts.

23 Turpat, 74. punkts.

24 Priekšstatam par to, kā publisko iestāžu veiktā apstrāde tiek uzlūkota pašreiz, skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, *Land Hessen* (C-272/19, EU:C:2020:535, 64. un 65. punkts).

25 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 16. janvāris, *Deutsche Post* (C-496/17, EU:C:2019:26, 57. punkts). Šajā nozīmē skat. arī spriedumus, 2015. gada 1. oktobris, *Bara* u.c. (C-201/14, EU:C:2015:638, 30. punkts), un 2017. gada 27. septembris, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, 104. punkts).

26 Kā it īpaši paredzēts VDAR 13. panta 2. punktā, lai arī citā kontekstā, proti, saistībā ar sniedzamo informāciju.

50. Īsumā sakot, galvenā problēma, kas ir pamatā visiem deviņiem iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, šķiet, ir personas datu nosūtīšanas starp diviem secīgiem pārziņiem apjoms un nosacījumi[27]. Kuras ir tās VDAR tiesību normas (ja tādas ir), kas reglamentē attiecības starp secīgiem pārziņiem? Vai VDAR ir ietverti kādi ierobežojumi (saturiskā vai laika ziņā) attiecībā uz personas datu nosūtīšanas starp diviem pārziņiem – šajā gadījumā privātuzņēmumu un publisko iestādi – apjomu un veidu? Visi šie jautājumi attiecas tieši uz personas datu iegūšanas *juridisko pamatu* un patiesībā neattiecas uz apstrādes darbību.

3. Vai no VDAR izriet konkrēti pienākumi?

51. VDAR galvenokārt attiecas uz datu subjektu personas datu aizsardzību un attiecībām starp šiem subjektiem un jebkuru viņu datus apstrādājošo struktūru. Šajā ziņā VDAR ir noteiktas datu subjektu tiesības, kā arī attiecīgo pārziņu pienākumi saistībā ar personas datu apstrādi.

52. Šajā normatīvajā loģikā uzmanība ir koncentrēta uz datiem un struktūrām, kas tiem piekļūst un strādā ar tiem. Ir pavisam nedaudz tādu VDAR normu, kas tieši un skaidri reglamentē attiecības starp datu apstrādes struktūrām[28]. Patiesībā VDAR šīs attiecības regulē netieši. Tajā visām turpmākajām struktūrām, kas iegūst datus, ir noteikts pienākums aizsargāt datus un datu subjektu tiesības. Šādā veidā VDAR patiešām nosaka konkrētus datu izpaušanas un datu nosūtīšanas nosacījumus. Tomēr tas nebūt nenozīmē, ka VDAR tieši reglamentētu attiecības starp šīm struktūrām.

53. Zināmā mērā, ja dati būtu jāuzskata par preci, tad VDAR normatīvā loģika būtu analoģiska īpašam publisko tiesību režīmam attiecībā uz noteiktu veidu precēm (vērtīgām, ar mākslu saistītām vai vēsturiskām). Ar šādu režīmu šīm precēm tiek noteikti zināmi ierobežojumi: kā šīs preces var izgatavot, kā tās izmantojamas, ar kādiem nosacījumiem tās var tikt izmainītas, uzglabātas, tālākpārdotas vai iznīcinātas. Šāds īpašais režīms aizsargā preces un tādējādi ir netieši saistošs visu šo preču secīgiem īpašniekiem vai turētājiem. Tomēr pats par sevi šis īpašais režīms joprojām ir piesaistīts precēm. Tajā nav reglamentēta nedz privāttiesiska vienošanās, saskaņā ar kuru šādas preces varētu pārdot starp divām privātpersonām, nedz nosacījumi, ar kādiem vienas un tās pašas preces varētu pāriet vai tām būtu jāpāriet no privātas struktūras uz publisko tiesību struktūru. Regulējums attiecībā uz precēm nav tas pats, kas regulējums jautājumā par šo preču īpašumtiesībām vai apriti.

54. VDAR lietderīga interpretācija ir iespējama, vienīgi noskaidrojot šo VDAR normatīvo loģiku, kā arī koncentrējoties uz konkrēto apstrādes darbību kā no šā tiesību akta iespējami izrietošo pienākumu sākumpunktu. Pretējā gadījumā VDAR vienmēr būs piemērojama, taču, lai cik arī radoši tā tiktu interpretēta, tajā gluži vienkārši nebūs atrodama tiesību norma, kas reglamentētu konkrēto aspektu, par kuru tiek jautāts. Šādu gadījumu nenovēršamās sekas būtu tādas, ka VDAR neliegtu konkrētus valsts tiesību aktus vai praksi. Savukārt šāda "neliegšana" varētu arī izrietēt nevis no tā, ka valsts tiesiskais regulējums vispārēji būtu tiesisks, bet gan drīzāk no tā, ka šādu aspektu VDAR gluži vienkārši nereglamentē, pat ja šis aspekts tā vai citādi būtu saistīts ar personas datiem.

[27] Pilnības labad varētu piebilst, ka citi VDAR paredzētie gadījumi, tādi kā nodokļu administrācijas un privātuzņēmuma *kopīga kontrole* attiecīgajā apstrādes stadijā (26. pants) vai arī savā ziņā *de facto* noteiktās *pārziņa un apstrādātāja* attiecības (28. pants), šķiet, ir izslēgti, ņemot vērā iesniedzējtiesas izklāstītos faktiskos apstākļus.

[28] Ar diviem vērā ņemamiem izņēmumiem VDAR 26. un 28. pantā, kuri minēti iepriekšējā zemsvītras piezīmē, vai, piemēram, VDAR 19. pantā. Tomēr arī attiecībā uz šīm tiesību normām šo kategoriju regulatīvā iekļaušana joprojām varētu tikt uzskatīta par datu aizsardzību, būtībā nodrošinot, ka pārzinis nevar atcelt savu atbildību un izvairīties no atbildības, daloties ar datiem vai izmantojot ārpakalpojumus to apstrādei.

55. Tiesas judikatūrā ir zināmi šādi "kļūdaini pozitīvi gadījumi" attiecībā uz dažādiem pienākumiem izpaust datus, kas dažādu iemeslu dēļ paredzēti valsts tiesībās. Arī šajā gadījumā lielākā daļa no tiem attiecas nevis uz kādu jau notiekošu apstrādes darbību kā tādu, bet gan drīzāk uz priekšjautājumu par šādas nākotnes darbības juridisko pamatu. To diapazons plešas no jautājumiem par civilprocesa sākšanu autortiesību ievērošanas nodrošināšanai [29] līdz pienācīgai publisko līdzekļu pārvaldībai [30] vai arī valsts drošības aizsardzībai [31]. Šo piemēru vidū var minēt arī tādas lietas kā Rīgas satiksme [32], *Promusicae* [33], *Bonnier* [34] vai *J & S Service* [35].

56. Visās šajās situācijās VDAR patiešām bija piemērojama, ņemot vērā datu subjektu tiesības attiecībā pret pārziņa vai pārziņu tiesībām saistībā ar konkrētām apstrādes darbībām, kuras bija tikko notikušas vai kurām drīzumā bija jānotiek. Tomēr vēlreiz jāatkārto, ka VDAR normatīvajai loģikai un tvērumam ir jāseko datu plūsmai un jānodrošina personas datu aizsardzība apstrādes darbību ietvaros. Tās mērķis nav reglamentēt ikvienas un jebkuras agrākas attiecības starp dažādām struktūrām, kuru rīcībā var būt dati, tostarp iemeslus, kuru dēļ un kā tās varētu būt ieguvušas šos datus. Citiem vārdiem sakot, ar VDAR nav garantētas nekādas viena pārziņa "tiesības" attiecībā pret citu pārzini.

57. Tas gan nenozīmē, ka šādi jautājumi nav reglamentēti tiesību aktos. Tie ir reglamentēti, taču tas ir darīts citos tiesību aktos galvenokārt tiesību aizsardzības jomā. Tieši šajos tiesību aktos galvenokārt ir atrodams VDAR 6. panta 3. punktā prasītais datu apstrādes juridiskais pamats. Ja runa ir par personas datu *obligātu* pārsūtīšanu, šai pārsūtīšanai patiešām visai loģiski ir jābūt paredzētai tiesībaizsardzības jomu reglamentējošajos tiesību aktos neatkarīgi no tā, vai tie ir pieņemti saskaņā ar Savienības tiesībām [36] vai valsts tiesībām. Ja runa ir par personas datu *brīvprātīgu* nosūtīšanu, cik vien tā ir iespējama un atļauta saskaņā ar tādu publisko tiesību sistēmu, kāda ir VDAR, šī nosūtīšana būs pamatota ar valsts komerctiesībām vai saistību tiesībām atkarībā no tā, kādas attiecības vieno attiecīgos secīgos pārziņus.

58. Ņemot vērā šos precizējumus, manuprāt, šī lieta (vēl) neattiecas ne uz vienu apstrādes darbību. Tā attiecas uz šīs apstrādes juridisko pamatu, kas savukārt ir aspekts, uz kuru VDAR vienīgi atsaucas, taču pati to tieši nereglamentē. Tomēr, ņemot to vērā un nolūkā pilnībā palīdzēt iesniedzējtiesai, turpmākajā šo secinājumu daļā tiks izklāstīts no VDAR izrietošais pamatregulējums, kas būs piemērojams apstrādes darbībai pēc tam, kad to būs veicis pārziņa statusā esošais privātuzņēmums (B). VDAR mērķis ir aizsargāt datu subjektu, nevis privātuzņēmumu pret publisku iejaukšanos tā darījumdarbības brīvībā vai tā tiesībās uz īpašumu, kas izpaužas kā datu izmantošana. Tas gan nenozīmē, ka šāds jautājums nevar radīt pamatotas bažas, bet gan drīzāk – ka to diez vai var reglamentēt VDAR (C).

[29] Skat., piemēram, spriedumus, 2011. gada 24. novembris, *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:771).

[30] Spriedums, 2003. gada 20. maijs, *Österreichischer Rundfunk* u.c. (C-465/00, C-138/01 un C-139/01, EU:C:2003:294).

[31] Skat., piemēram, spriedumus, 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970), un 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791).

[32] Spriedums, 2017. gada 4. maijs, Rīgas satiksme (C-13/16, EU:C:2017:336).

[33] Spriedums, 2008. gada 29. janvāris, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54).

[34] Spriedums, 2012. gada 19. aprīlis, *Bonnier Audio* u.c. (C-461/10, EU:C:2012:219).

[35] Spriedums, 2020. gada 10. decembris, *J & S Service* (C-620/19, EU:C:2020:1011).

[36] Skat., piemēram, saskaņā ar Savienības tiesībām – agrākās Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV 2006, L 105, 54. lpp.) 4. pantu vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības (OV 2016, L 119, 132. lpp.) 8. pantu.

B. Personas datu nosūtīšanas publiskajām iestādēm (juridiskais pamats)

59. Turpinājumā tiks visnotaļ vispārīgi iztirzāts jautājums par datu apstrādes, kas pieteicējai būtu jāveic, izpildot atbildētāja informācijas pieprasījumu, *juridisko pamatu*. Šajā ziņā atbilstīgā tiesību norma, visticamāk, ir VDAR 6. pants, it īpaši tā 1. un 3. punkts, lasot tos kopsakarā ar tās 45. apsvērumu.

60. Vispirms ir jānorāda, ka šai Tiesai nav sniegta nekāda konkrēta informācija par jebkādiem papildu valsts noteikumiem par datu aizsardzību, kas būtu piemērojami tādos apstākļos kā pamatlietā. Tiesa nav arī saņēmusi informāciju par to, vai papildus likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestajai daļai pastāv kādi citi vispārpiemērojami valsts tiesību akti (piemēram, [valdības] noteikumi vai īstenošanas pamatnostādnes), kas papildus reglamentētu aplūkoto pienākumu (interneta sludinājumu ievietošanas) pakalpojuma sniedzējiem sniegt konkrētus datus nodokļu administrācijai. Ļoti maz informācijas ir arī par VDAR īstenojošo valsts tiesisko regulējumu vispār.

61. Turklāt nav precizēts, vai VDAR 23. panta 1. punkta e) apakšpunkts valsts tiesībās ir ticis jebkā īstenots. Tas, vai šī Savienības tiesību norma ir vai nav īstenota, neietekmē informācijas pieprasījuma likumību. Tomēr šim apstāklim būtu nozīme, nosakot to pienākumu apjomu un raksturu, kādi vēlākajam pārzinim (publiskajai iestādei) varētu būt attiecībā pret datu subjektiem, kā arī nosakot sākotnējā pārziņa pienākumus un to, kāda informācija tam ir jāsniedz datu subjektiem.

62. Līdz ar to turpmākais iztirzājums var būt vienīgi vispārīgs. Pievērsīšos no VDAR 6. panta izrietošajiem principiem attiecībā uz turpmāku apstrādi, kas privātuzņēmumam jāveic, lai izpildītu publiskas iestādes iesniegtu datu pieprasījumu, vispirms – ņemot vērā šādas datu nosūtīšanas mērķi (1), kā arī tās apjomu un ilgumu (2). Pēc tam pievērsīšos šādas nodošanas juridiskajam pamatam, jo prasības, kas attiecas uz šo pamatu, kļūst skaidrākas, tiklīdz ir iztirzāti iepriekš minētie apakšjautājumi (3).

1. Nolūks

63. Principā vispārējais mērķis, kura dēļ nodokļu administrācija lūdz sniegt personas datus pamatlietā, bez šaubām, ir leģitīms. Pienācīgas nodokļu iekasēšanas nodrošināšana un iespējamu pienākuma maksāt nodokļus pārkāpumu atklāšana nešaubīgi var ietilpt datu apstrādes leģitīmajā mērķī un nolūkā atbilstoši VDAR 6. panta 1. un 3. punktam [37].

64. Risinājums šajā lietā izvirzītajiem problēmjautājumiem ir rodams tajā, cik abstrakti šis mērķis būtu jānorāda. Šajā ziņā šķiet, ka zināmā mērā tiek jaukti divu veidu konkrētie mērķi: i) noteikta veida informācijas *meklēšana* (lai konstatētu likumpārkāpumus) pretstatā ii) fakta, ka konkrēti pārkāpumi ir notikuši, *pārbaudei* (un vēloties panākt konkrētu datu sniegšanu, lai apstiprinātu šo pieņēmumu).

65. Abu šo veidu datu nosūtīšanai ir jāatšķiras pēc rakstura (un līdz ar to arī apjoma ziņā). *Meklēšanas un atklāšanas* loģiskais pamats ir *ex ante*, plašs un ļoti nenoteikts jautājumā par konkrēto datu subjektu loku. Ja mērķis ir atklāt iespējamos pārkāpumus, tad metaforiskais tīkls ir jāizmet samērā plaši. Savukārt loģika, kas ir pamatā iespējamo pārkāpumu *pārbaudei*, pieprasot

[37] Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 27. septembris, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, 108. punkts), attiecībā uz saraksta izveidošanu, ko veic valsts iestāde, lai iekasētu nodokļus un cīnītos pret krāpšanu.

izpaust attiecīgos datus, var būt daudz niansētāka un vairāk mērķorientēta. Šādā gadījumā loģiskais pamats ir krietni vien lielākā mērā *ex post* un vērsts uz tādu konkrētu aizdomu pārbaudi, kuras parasti ir saistītas ar jau identificējamu datu subjektu.

66. Manuprāt, VDAR 6. pantā ir pieļautas abas hipotēzes. Taču VDAR 6. panta 3. punktā ir prasīts skaidrs juridiskais pamats jebkurai šo datu nosūtīšanai.

67. Tomēr saprotu iesniedzējtiesas šaubas šīs lietas kontekstā, ņemot vērā likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestās daļas formulējumu. Formulējumā, kas acīmredzami bija spēkā brīdī, kad iesniedzējtiesa iesniedza lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, bija noteikts, ka interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam var tikt noteikts pienākums pēc nodokļu administrācijas pieprasījuma sniegt informāciju par (attiecīgajiem) nodokļu maksātājiem.

68. Tādējādi šajā lietā varētu šķist, ka šādas informācijas sniegšanas mērķis, kas norādīts attiecīgajā juridiskajā pamatā, līdzinās otrajai iepriekš izklāstītajai hipotēzei: konkrētas informācijas pārbaude attiecībā uz konkrētiem nodokļu maksātājiem. Tomēr šķiet, ka valsts nodokļu administrācija ir izmantojusi šo juridisko pamatu tam, kas šķiet esam pieprasījums veikt (neierobežotu) datu nosūtīšanu vai pat klaja datu masveida vākšana, lai veiktu vispārēju meklēšanu un atklāšanu, kas atbilst pirmajai no iepriekš minētajām hipotēzēm. Tieši šeit ir atrodama loģiskā disonanse, kas, šķiet, ir šīs lietas pamatā valsts līmenī un kas rada apjukumu gan attiecībā uz šāda pasākuma samērīgumu (2), gan attiecībā uz tā pienācīgo juridisko pamatu (3).

2. Apjoms un ilgums

69. No samērīguma un līdz ar to arī "minimizēšanas" viedokļa tiek izvērtēta attiecība starp (norādītajiem) mērķiem un (izraudzītajiem) līdzekļiem. Problēma šajā lietā: atkarībā no tā, kuri no divu (ideālo [38]) nupat norādīto hipotēžu mērķiem tiek izvēlēti, samērīguma izvērtējums, visticamāk, atšķirsies.

70. "Meklēšanas un atklāšanas" mērķa ietvaros publiskās iestādes "izmet tīklu" cik vien iespējams plaši, lai nodrošinātu attiecīgās informācijas atrašanu. Tālab var izrādīties vajadzīga liela datu daudzuma apstrāde. Proti, vajadzība iegūt un apstrādāt lielākus datu kopumus ir raksturīga šāda veida vispārējai un nenoteiktai informācijas meklēšanai. Šādā gadījumā datu apstrādes samērīgums un minimizēšana var faktiski attiekties uz pieprasīto datu *veidu* vienīgi tad, ja nepieciešamo informāciju potenciāli var atrast [39].

71. "Pārbaudes" mērķa gadījumā, kad publiskajām iestādēm ir jāiegūst pierādījumi par konkrēta darījuma vai darījumu kopas saturu, samērīguma vērtējums, protams, var būt stingrāks. Šādā gadījumā nodokļu administrācijas pieprasījums var attiekties tikai uz konkrētiem noteiktā laikposmā veiktajiem darījumiem, lai veiktu *ex post* pārbaudes, parasti attiecībā uz vienu vai vairākiem konkrētiem nodokļu maksātājiem. Tādējādi informācijas pieprasījumi, visticamāk, tiek pielāgoti *konkrētajiem* datiem, kas ietver šāda veida informāciju.

[38] "Ideāli" tādā ziņā, ka abi norādītie gadījumi ir drīzāk divi iedomātas ass pretpoli, nevis hermeneitiskā ziņā noslēgti lauciņi.

[39] Tādējādi no jauna apstiprinot, ka šī lieta pēc savas iedabas patiesībā ir daudz tuvāka gadījumiem, kuros Tiesai tika lūgts izvērtēt dažādus datu glabāšanas vai datu nosūtīšanas uz trešām valstīm gadījumus, nevis "īstu" VDAR lietu (skat. šo secinājumu 56. un 57. punktu, kā arī 11., 31. un 44. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru).

72. VDAR 31. apsvēruma loģiskais pamats – cik vien tādu spēju vispār saskatīt - šķiet, attiecas vienīgi uz otro no minētajām hipotēzēm. Šā apsvēruma otrajā teikumā, uz kuru atsaukušās un kuru plaši apspriedušas ieinteresētās personas, it īpaši Komisija, ir norādīts, ka publisko iestāžu nosūtītiem informācijas pieprasījumiem vienmēr vajadzētu būt rakstiskiem, motivētiem un neregulāriem un tiem nebūtu jāattiecas uz visu kartotēku kopumā vai jārada kartotēku savstarpēji savienojumi.

73. Tomēr, manuprāt, nav iespējams (daļu no) regulas apsvēruma aplūkot atrauti no konteksta, uzskatīt to par autonomu un saistošu normu, lai arī uz to pat nav atsauces nekur citur šā tiesību akta juridiski saistošajā tekstā [40], un, pamatojoties uz to, apgalvot, ka jebkura personas datu nosūtīšana publiskajām iestādēm var notikt vienīgi pakārtoti tajā paredzētajiem nosacījumiem. Gluži vienkārši nevaru piekrist domai, ka daļa no 31. apsvēruma, to izmantojot izolēti, aizliedz plašāka apmēra datu nosūtīšanu publiskajām iestādēm, pat tām, kuras darbojas, pamatojoties uz pienācīgu (valsts un/vai Savienības tiesībās noteiktu) juridisku pamatu, un ievēro visas saistošās VDAR normas.

74. Šīs lietas kontekstā Latvijas valdība apgalvoja, ka pieprasītās informācijas apjoms var tikt uzskatīts par saprātīgu, jo lūgums sniegt informāciju ietver vienīgi tos sludinājumus, kuri publicēti sadaļā "Vieglie auto", un tā ir tikai viena no 112 sadaļām pieteicējas pārvaldītajā tīmekļvietnē. Beļģijas un Spānijas valdības piebilda, ka, to ieskatā, problemātisks ir nevis datu apjoms, bet gan drīzāk pieprasīto datu veids.

75. Šiem apsvērumiem ir jāpiekrīt.

76. *Ex ante* meklēšanas un atklāšanas samērīguma pārbaudei ir jāveic "kvalitātes kontrole" attiecībā uz pieprasīto datu veidu. Vienīgi attiecībā uz noteiktu faktu *ex post* pārbaudi var pilnībā izmantot "kvantitatīvo kontroli". Pretējā gadījumā praktiski tiktu izslēgta lielākā daļa datu kontroles vai uzraudzības līdzekļu.

77. Ja vien Savienības tiesībās vai valsts tiesībās pastāv atbilstošs juridiskais pamats, valsts nodokļu administrācija principā bez ierobežojuma laikā var pieprasīt visus tās veicamajai pārbaudei vajadzīgos datus. Vienīgais ierobežojums, kas izriet no VDAR, ir samērīgums pieprasīto datu veidu ziņā. Kā pamatoti norāda Grieķijas valdība, informācijas pieprasījumiem būtu jāaprobežojas vienīgi ar to datu veidu, kas attiecas uz nodokļu maksātāju saimniecisko darbību, nevis uz viņu privāto dzīvi.

78. Piemēram – ja norādītais nolūks ir atklāt nedeklarētus ienākumus no lietotu automobiļu pārdošanas, nodokļu administrācijai nav tiesību pieprasīt arī informāciju par to, vai persona, kura pārdod automobili, ir rudmataina, vai tai ir kādi īpaši paradumi uztura ziņā un vai tai pieder peldbaseins. Tādējādi pieprasītās informācijas veidam ir jābūt skaidri saistītam ar norādīto meklēšanu un izmeklēšanu.

79. Pārējā ziņā samērīguma izvērtējums attiecībā uz jebkuru no iepriekš izklāstītajām hipotēzēm, ņemot vērā katras lietas faktiskos un juridiskos apstākļus, ir jāveic valsts tiesai [41]. Vienvārdsakot, šajā lietā jautājums, kas būtu jāuzdod, ir par to, vai pieprasīto datu veids ir piemērots, lai atbildētājs varētu iegūt informāciju, kas nepieciešama, lai sasniegtu tā norādīto mērķi.

[40] Skat., piemēram, spriedumus, 2005. gada 12. jūlijs, *Alliance for Natural Health* u.c. (C-154/04 un C-155/04, EU:C:2005:449, 91. un 92. punkts); 2011. gada 21. decembris, *Ziolkowski* un *Szeja* (C-424/10 un C-425/10, EU:C:2011:866, 42. un 43. punkts); vai 2018. gada 25. jūlijs, *Confédération paysanne* u.c. (C-528/16, EU:C:2018:583, 44.–46. un 51. punkts).

[41] Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2017. gada 27. septembris, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, 113. punkts).

3. Juridiskais pamats (turpmākai apstrādei)

80. Visbeidzot vienīgi tagad var lietderīgi izvērtēt galveno juridiskā pamata problēmu, ņemot vērā nupat sniegtos precizējumus. Protams, abām šo secinājumu iepriekšējās apakšiedaļās izklāstītajām hipotēzēm ("meklēšana un atrašana" un "pārbaude") ir nepieciešams juridiskais pamats atbilstoši VDAR 6. panta 3. punktam, lai pieteicēja varētu veikt apstrādi. Šajā tiesību normā ir *expressis verbis* atļauts īpaši pielāgot VDAR vispārīgo noteikumu piemērošanu neatkarīgi no tā, vai tas tiek darīts Savienības tiesībās vai dalībvalstu tiesībās.

81. Tomēr norādītajam juridiskajam pamatam katrā ziņā loģiski ir jāattiecas uz tālab veiktās apstrādes konkrēto nolūku un veidu. Kā tieši tas notiks, ir jāaplūko īpašajos pielāgošanas noteikumos, kurus pieņem dalībvalsts vai Savienība atbilstoši VDAR 6. panta 3. punktam. Parasti, jo vispārīgāka, plašāka un pastāvīgāka ir datu nosūtīšana, jo stingrākam, detalizētākam un skaidrāk noteiktam ir jābūt *likumiskajam* pamatam, jo šāda datu nosūtīšana ietver lielāku iejaukšanos datu aizsardzības nodrošināšanā. Turpretī, jo individualizētāki un ierobežotāki ir informācijas sūtīšanas pieprasījumi – parasti attiecībā tikai uz vienu vai nedaudziem datu subjektiem vai pat attiecībā uz ierobežotu datu apjomu –, jo ticamāk, ka šos pieprasījumus var īstenot individuālu *administratīvo* pieprasījumu līmenī un likumiskā pilnvarojošā norma var palikt samērā plaša un vispārīga.

82. Citiem vārdiem sakot, abiem regulatīvajiem līmeņiem, proti, leģislatīvajam un administratīvajam, kas veido iespējamo datu apstrādes juridisko pamatu, ir jādarbojas kopīgi. Vismaz vienam no tiem ir jābūt pietiekami specifiskam un piemērotam konkrētajam pieprasīto personas datu veidam vai apjomam. Jo lielākā mērā tas tiek darīts šādu datu nodošanu reglamentējošajā leģislatīvajā, strukturālajā līmenī, jo mazāk tas ir jādara individuālajā administratīvajā pieprasījumā. Leģislatīvais līmenis varētu pat būt tik detalizēts un visaptverošs, ka tas būtu pilnībā pašpietiekams un pašizpildāms. Savukārt, jo vispārīgāks un nekonkrētāks ir leģislatīvais līmenis, jo lielākai detalizētības pakāpei ir jābūt individuālā administratīvā pieprasījuma līmenī, kurā tostarp jābūt skaidrai nolūka norādei, kas tādējādi ierobežos attiecīgā pieprasījuma tvērumu.

83. Šeit ir rodama netieša atbilde uz problemātiku, uz kuru iesniedzējtiesa norāda saistībā ar samērīgumu un kuru patiesībā vislabāk var izvērtēt šajā posmā, noskaidrojot, vai nodokļu administrācija var iesniegt tādus datu pieprasījumus, kuri nav ierobežoti laikā. Uzskatu, ka atbilstoši VDAR tā var to darīt. Tomēr vēl svarīgāk būtu noskaidrot, vai tai valsts tiesībās ir atbilstošs juridiskais pamats, lai veiktu būtībā nepārtrauktu un pastāvīgu datu nosūtīšanu. Ja vien šādai nosūtīšanai ir skaidri noteikts pamatojums un ilgums valsts tiesībās, VDAR 6. panta 3. punktā tā nav aizliegta. Kā jau teicu, VDAR 31. apsvērums šajā ziņā neko daudz nemaina[42]. Nesaskatu praktisku nozīmi, interpretējot šo apsvērumu kā tādu, kas faktiski nosaka pienākumu administratīvajām iestādēm atkal un atkal (katru dienu, katru mēnesi vai gadu) iesniegt identiskus individuālus pieprasījumus, lai iegūtu kaut ko, ko tās jau būtu varējušas iegūt, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem.

84. Šajā lietā apstrādes juridisko pamatu, šķiet, veido gan likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestā daļa, gan konkrētie nodokļu administrācijas iesniegtie pieprasījumi sniegt datus. Tādējādi šķiet, ka pastāv divējāds juridiskais pamats, proti, vispārīga likumiskā pilnvarojošā norma un iestāžu veiktā šīs normas konkrētā, mērķtiecīgā piemērošana.

[42] Skat. jau iepriekš šo secinājumu 72. un 73. punktu.

85. Kopumā šāds divējāds juridiskais pamats šķiet pietiekams, lai pamatotu personas datu apstrādi, ko veic pieteicēja, lai tos nosūtītu publiskajai iestādei saskaņā ar VDAR 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu. Lai gan valsts tiesību akti, kas nodokļu administrāciju pilnvaro pieprasīt informāciju, joprojām ir visnotaļ vispārīgi, šķiet, ka konkrētie datu pieprasījumi lielā mērā attiecas uz noteikta veida datiem, neraugoties uz to iespējami lielo apjomu.

86. Tomēr galu galā valsts tiesai, pilnībā pārzinot valsts tiesības, tostarp jebkādus citus valsts transponēšanas noteikumus, kas nav minēti šajā tiesvedībā, ir jāpārbauda, vai pamatlietā pieteicējai pieprasītā apstrāde atbilst šajā secinājumu iedaļā norādītajām prasībām.

87. Galvenais jautājums, kurš jānoskaidro minētajā pārbaudē un kuram jāpievērš īpaša uzmanība, ir par to, vai saistībā ar juridiskā pamata pārbaudi likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15. panta sestā daļa kopā ar konkrētiem informācijas pieprasījumiem atbilst paredzamības prasībai [43]. Tiesiskajā regulējumā, kurā ir atļauta datu nosūtīšana, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu un paredz minimālās prasības, lai personām, kuru personas dati tikuši nosūtīti, būtu pietiekamas garantijas, ka šie dati tiks efektīvi aizsargāti pret ļaunprātīgas izmantošanas risku [44].

88. Līdz ar to (gan leģislatīvā, gan administratīvā ceļā) noteiktajam juridiskajam pamatam kopumā ir jābūt formulētam pietiekami precīzi attiecībā uz visām iesaistītajām personām, proti, tā, lai publiskās iestādes zinātu, ko tās drīkst pieprasīt, uzņēmumi zinātu, ko tie drīkst sniegt, un pats galvenais – datu subjekti zinātu, kam un kādos nolūkos varētu būt piekļuve viņu datiem. Atgādināšu, ka informācija par datu apstrādi patiešām ir būtiska VDAR prasība. Datu subjektiem ir jāzina par šādas apstrādes esamību, un šī informācija ir priekšnosacījums, lai varētu izmantot arī citas tiesības, piemēram, piekļūt datiem vai panākt datu dzēšanu vai labošanu [45].

89. Ja vien VDAR 23. pants kādā veidā nav transponēts valsts tiesībās, lai ierobežotu datu subjektu tiesības saskaņā ar VDAR III nodaļu, no VDAR 13. un 14. panta izriet, ka apstrādes pārzinim ir jāsniedz informācija datu subjektam. Secīgas datu nosūtīšanas kontekstā varētu būt grūti noteikt, kam ir informēšanas pienākums [46]. Turklāt praksē, ja nepastāv neviens no ierobežojumiem, kuri noteikti saskaņā ar VDAR 23. panta 1. punktu un kuriem valsts tiesībās ir jāatbilst VDAR 23. panta 2. punkta prasībām, publiskajai iestādei, kas ieguvusi datus, var būt pienākums sniegt pienācīgo informāciju atbilstoši VDAR 14. pantam visiem attiecīgajiem datu subjektiem. Ja nav skaidra un paredzama juridiskā pamata, kas galu galā ļautu veikt šādu datu nosūtīšanu, no pārziņa, kurš apkopojis datus, nav sagaidāms, ka tas uzreiz informētu datu subjektu atbilstoši VDAR 13. pantam.

90. Tādējādi jāsecina, ka, manuprāt, VDAR 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 3. punkts neliedz valsts tiesiskajā regulējumā bez ierobežojuma laikā paredzēt pienākumu interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējiem sniegt konkrētus personas datus nodokļu administrācijai, ja vien valsts tiesībās ir skaidrs juridiskais pamats šādam datu nosūtīšanas veidam un ja pieprasītie dati ir atbilstoši un nepieciešami nodokļu administrācijai tās oficiālo uzdevumu izpildei.

[43] Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumu, 2003. gada 20. maijs, *Österreichischer Rundfunk* u.c. (C-465/00, C-138/01 un C-139/01, EU:C:2003:294, 77. un 79. punkts).

[44] Skat., piemēram, nesenāku spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Privacy International* (C-623/17, EU:C:2020:790, 68. punkts).

[45] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 1. oktobris, *Bara* u.c. (C-201/14, EU:C:2015:638, 33. punkts).

[46] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 1. oktobris, *Bara* u.c. (C-201/14, EU:C:2015:638, 34.–38. punkts), un 2019. gada 16. janvāris, *Deutsche Post* (C-496/17, EU:C:2019:26, 69. punkts).

C. Koda: šajā lietā nepavaicātais

91. Manos pienākumos nebūt neietilpst prātot par valsts tiesā esošās tiesvedības dalībnieku patiesajiem motīviem. Tādējādi palikšu uzticīgs savai cerībai, ka pastāv labie samarieši, kuri pašaizliedzīgi iestājas par citu aizstāvību. Kādēļ gan lai kāds privātuzņēmums gluži vienkārši nevarētu aizstāvēt datu subjektu, kuru personas datus tas ir apkopojis, tiesības?

92. Lai gan būtu vien jāpriecājas par to, ka komercuzņēmumi iestājas par datu aizsardzību, pieļauju – kādiem citiem uzņēmumiem varētu būt arī citi iemesli, kādēļ tie vēlētos iebilst pret publiskās varas pieprasītu to apkopoto personas datu nosūtīšanu. Viens no iemesliem varētu būt saistīts ar šā uzdevuma izpildes izmaksām. Vai publiskajām iestādēm būtu jāļauj faktiski uzticēt daļu no publiskās pārvaldes īstenošanas ārpakalpojumu sniedzējiem, piespiežot privātuzņēmumus uzņemties izmaksas par tādu funkciju pildīšanu, kuras būtībā ir saistītas ar publisko pārvaldi? Šis jautājums kļūst svarīgs gadījumā, kad privātuzņēmumiem tiek prasīts veikt pastāvīgu, liela apjoma datu nosūtīšanu kopējā labuma vārdā, nesaņemot nekādu kompensāciju[47]. Citi iemesli varētu būt ciešāk saistīti ar komercinteresēm. Ja mēs kaut vai uz acumirkli (protams, tīri hipotētiski) iedomātos, ka cilvēkiem visumā diez ko nepatīk maksāt nodokļus, nebūtu absurdi prezumēt arī to, ka daži no šiem cilvēkiem varētu izvēlēties citus ceļus, kā ievietot sludinājumus par saviem lietotajiem automobiļiem, nevis tīmekļvietni, kura vēlāk šo informāciju paziņo nodokļu iestādēm.

93. Rast līdzsvaru starp visām šajā situācijā iesaistītajām interesēm nebūt nav viegli. No vienas puses, iespēja publiskajai varai pieprasīt datus no privātuzņēmumiem, kas būtu jāsagatavo un jāiesniedz atbilstoši precīzām tās noteiktām prasībām, varētu bīstami pietuvināties tam, ka publiskās pārvaldes funkciju īstenošana tiktu piespiedu kārtā uzdota ārpakalpojuma sniedzējiem. Tā tas it īpaši varētu būt attiecībā uz datiem, kuri visādi citādi ir brīvi pieejami un kurus publiskās iestādes ar nelielu tehnisku piepūli pašas būtu varējušas apkopot. No otras puses, kā to trāpīgi uzsvēra Beļģijas valdība, norādot uz pamatlietā aplūkotās situācijas plašāko nozīmi, iespējams, varētu būt nepieciešama nedaudz niansētāka atbilde attiecībā uz dažāda veida dalīto ekonomikas platformu situācijām vai citos gadījumos, kad publiskās iestādes pieprasa piekļuvi datiem, kuri ir būtiski norādītajam leģitīmajam sabiedrisko interešu mērķim, bet kuri nav brīvi pieejami un tāpēc publiskās iestādes tos pašas iegūt nespēj. Tomēr pat šādos apstākļos jautājums par iespējamo kompensāciju joprojām paliek atvērts.

94. Es noteikti saskatu šādu problemātiku slēpjamies pamatlietas kontekstā. Tomēr pienācīga līdzsvara rašanai šādos gadījumos būtu primāri jānotiek valsts vai Savienības līmenī, pieņemot atbilstošo tiesisko regulējumu, kas nodrošina juridisko pamatu šāda veida nosūtīšanai. Tam nevajadzētu būt jautājumam, kas jāizskata tiesas ceļā, *a fortiori* gadījumā, kad iesniedzējtiesa pat nav skaidri uzdevusi nevienu no šiem jautājumiem. Turklāt ir vismaz vēl divi iemesli, kādēļ šādus jautājumus iztirzāt šajā lietā nenāktos.

95. Pirmkārt, tāpat kā virkne citu aspektu, kuri kaut kādā mērā ir saistīti ar personas datu plūsmu, taču ne gluži attiecas uz datu subjektu tiesību aizsardzību, arī šie aspekti gluži vienkārši nav VDAR konkrēti reglamentēti. Jautājums par privātuzņēmumu statusā esošo datu pārziņu tiesisko

[47] Attiecībā uz līdzīgu problemātiku datu glabāšanas izmaksu kontekstā skat. rīkojumu, 2020. gada 26. novembris, *Colt Technology Services* u.c. (C-318/20, nav publicēts, EU:C:2020:969).

aizsardzību pret iespējami prettiesisku vai nesamērīgu iejaukšanos to darījumdarbības brīvībā, to iespējamās tiesībās uz īpašumu [48] vai pat viņu iespējamās tiesībās uz taisnīgu kompensāciju par nosūtītajiem datiem netiek reglamentēts VDAR.

96. Otrkārt, kamēr šādas datu nodošanas juridiskais pamats nav paredzēts Savienības tiesībās [49], tajās nav risināms arī jautājums par iespējamu kompensāciju par šādu obligātu datu nosūtīšanu. Kā jau teicu, tas tik un tā nenozīmē, ka šādi jautājumi nevar rasties, pat saistībā ar (attiecīgo datu pārziņu) pamattiesību aizsardzību. Tomēr šie jautājumi tad būtu pienācīgi jāizskata tās dalībvalsts tiesām, kura šādu nodošanu ir noteikusi par obligātu. Jebkura šāda veida lieta tādējādi būtu drīzāk jāiesniedz valsts (konstitucionālajā) tiesā.

V. Secinājumi

97. Ierosinu Tiesai uz Administratīvās apgabaltiesas (Latvija) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

– Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 3. punkts neliedz valsts tiesiskajā regulējumā bez ierobežojuma laikā paredzēt pienākumu interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējiem sniegt konkrētus personas datus nodokļu administrācijai, ja vien valsts tiesībās ir skaidrs juridiskais pamats šādam datu nosūtīšanas veidam un ja pieprasītie dati ir atbilstoši un nepieciešami nodokļu administrācijai tās oficiālo uzdevumu izpildei.

[48] Tā kā mūsdienu ekonomika arvien vairāk balstās uz datiem, tas ir tikai laika jautājums, pirms dati tiek atzīti par valdījuma vai pat īpašuma veidu gluži tāpat, kā tas noticis ar citām ar ekonomisku vērtību apveltītām nemateriālām vērtībām, tostarp dažāda veida intelektuālo īpašumu. Šajā ziņā skat. jau pašreiz atvērto nostāju jautājumā par dažāda veida "īpašuma" iekļaušanu Pirmā papildu protokola 1. panta piemērošanas jomā, kas pausta Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, kā tas izriet, piemēram, no ECT 2007. gada 11. janvāra sprieduma *Anheuser-Busch Inc* pret Portugāli (CE:ECHR:2007:0111JUD007304901, 63.–65. punkts).

[49] Kāda savukārt būtu situācija lietās, kurās datu nodošana, glabāšana vai apstrāde būtu paredzēta Savienības tiesību instrumentā, kā tas ir šo secinājumu 36. zemsvītras piezīmē minēto piemēru gadījumā. Starp citu, šķiet, ka sākotnējā Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par datu saglabāšanu, kuri apstrādāti saistībā ar publisko elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanu, ar ko labo Direktīvu 2002/58/EK (SEC(2005) 1131, COM(2005) 438, galīgā redakcija – COD 2005/0182), ko iesniegusi Komisija, sākotnēji piedāvātajā 10. pantā un 13. apsvērumā tas netieši bija atzīts. Tomēr pieņemtajā direktīvas redakcijā šīs tiesību normas netika saglabātas.